

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava,
obitelji i socijalne politike

Godišnje izvješće o provedbi Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine, za 2024. godinu

Naziv nositelja izrade: Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

ožujak, 2025. godine

Sadržaj

Uvod	3
Izvešće o provedbi posebnih ciljeva	5
1. Posebni cilj 1. Prevencija seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja	5
1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda za posebni cilj 1	5
1.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 1.....	5
2. Posebni cilj 2. Unaprjeđenje skrbi i osiguranje dostupnosti usluga podrške žrtvama	10
2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda za posebni cilj 2.....	11
2.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 2.....	11
3. Posebni cilj 3. Postizanje odvraćajućeg djelovanja kod počinitelja seksualnih delikata...	17
3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda za posebni cilj 3	17
3.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 3... ..	17
Zaključak o provedbi Nacionalnog plana tijekom izvještajnog razdoblja	20

Uvod

Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan) srednjoročni je akt strateškog planiranja od nacionalnog značaja kojim se pobliže definira provedba strateških ciljeva *Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine* (Narodne novine, br. 13/21).

Izješće o provedbi *Nacionalnog plana, za 2024. godinu* izrađeno je sukladno članku 19. stavku 5. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 123/17 i 151/22), kojim je propisano da tijelo zaduženo za izradu nacionalnog plana jednom godišnje izvješćuje Koordinacijsko tijelo u sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske o provedbi nacionalnog plana.

U skladu s odredbama članka 11. Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, br. 44/23), izvješće sadrži podatke o provedbi posebnih ciljeva i ostvarivanju pokazatelja ishoda iz nacionalnog plana.

Na temelju izrađene analize koja je prethodila izradi Nacionalnog plana utvrđena je potreba razvoja prevencije seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja te ulaganja u obrazovanje najmlađih generacija sve u cilju razvoja svijesti o neprihvatljivosti ovakvog ponašanja kao i učenja o mogućnostima zaštite vlastitih prava i interesa.

Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine obuhvaća 2 prioriteta javnih politika:

Prioritet 1. Stvaranje uvjeta za život bez seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja

Prioritet 2. Postizanje više kvalitete života te veće društvene uključenosti žrtava seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja.

U skladu s postavljenim prioritetima i rezultatima analiziranih područja intervencije, definirana su tri posebna cilja koji će pridonijeti provedbi strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije, a čime će se dati izravan doprinos provedbi razvojnog smjera 2. Jačanje otpornosti na krize NRS-a:

1. Prevencija seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja;
2. Unaprjeđenje skrbi i osiguranje dostupnosti usluga podrške žrtvama seksualnih delikata;
3. Postizanje odvraćajućeg djelovanja kod počinitelja seksualnih delikata.

Ostvarenje posebnih ciljeva Nacionalnog plana doprinosi provedbi **Strateškog cilja 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život Razvojnog smjera 2. Jačanje otpornosti na krize.** Takav pristup će rezultirati podizanjem kvalitete života svih građana čemu će, među ostalim, pridonijeti podizanje razine društvenih usluga i promicanje društvene uključenosti te stvaranje poticajnog okruženja za obitelj. Poštivanje ljudskih prava čini važan dio ovog razvojnog smjera budući da se temelji na podizanju kvalitete života građana kao i promicanju društvene uključenosti.

U svrhu postizanja posebnih ciljeva definiranih *Nacionalnim planom za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine* izrađen je *Akcijski plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2024. godine* s razradom mjera.

Akcijskim planom definirane su ukupno 24 mjere čije provođenje daje doprinos osiguravanju okruženja sigurnog za sve osobe jačanjem intenziteta rada na prevenciji pojavnosti seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, unaprjeđenjem usluga i pomoći žrtvama kroz osiguravanje izobrazbe osoba koje dolaze u bliski kontakt sa njima te postizanje odvraćajućeg djelovanja kod počinitelja seksualnih delikata provođenjem terapijskih i drugih posebnih programa i tretmana počinitelja.

Drugo po redu izvješće o provedbi Nacionalnog plana, za 2024. godinu, sadrži podatke o provedbi mjera čiji su nositelji *Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Agencija za odgoj i obrazovanje, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Ministarstvo turizma i sporta, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske, Hrvatski zavod za javno zdravstvo te Pravosudna akademija.*

U izvješću su prikazane ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda u provedbi Nacionalnog plana i pripadajućeg Akcijskog plana tijekom 2024. godine s opisom napretka u provedbi posebnih ciljeva.

Izvješće o provedbi posebnih ciljeva

1. Posebni cilj 1. Prevencija seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja

Ovaj posebni cilj sadrži deset (10) mjera čiji su nositelji: *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Agencija za odgoj i obrazovanje, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvo kulture i medija, Ured za ravnopravnost spolova, Ministarstvo turizma i sporta, Ministarstvo unutarnjih poslova te Ministarstvo zdravstva.*

1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda za praćenje napretka u provedbi posebnog cilja 1

Naziv pokazatelja ishoda i oznaka (kod iz Biblioteke pokazatelja)	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost
OL.02.10.35 Broj prijavljenih počinitelja seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja	534	560	659
OL.02.10.36 Broj djece žrtava kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djece na internetu	308	340	381

1.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja (1)

Provedbom mjera i aktivnosti u okviru posebnog cilja usmjerenog jačanju *prevencije seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja* namjera je postići veći broj prijava kaznenih djela kao i veći broj prijavljenih počinitelja, a sukladno tome i veći broj otkrivenih žrtava. Ostvarene vrijednosti kod oba pokazatelja ishoda u 2024. godini daleko su premašile postavljene ciljne vrijednosti. Razlog tome može se pronaći u većem ulaganju dodatnih napora u provođenje mjera prevencije seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja u obrazovnim ustanovama, mjera usmjerenih razvoju svijesti javnosti o štetnosti svih oblika neprihvatljivih ponašanja, unaprjeđenju medijskog programa, razvoju politike zaštite djece sudionika sportskih aktivnosti, unaprjeđenju svijesti djelatnika u turizmu o kriminalitetu spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djece na turističkim lokacijama, razvoju svijesti djece o opasnostima i rizicima korištenja interneta, mobitela i drugih komunikacijskih mreža kao i ulaganju u jačanje tehničkih i kadrovskih kapaciteta policije na području otkrivačkih aktivnosti.

Kao preduvjet zdravog razvoja djece i mladih ističu se i unapređenje postojećih i provedba specijaliziranih programa rodne/spolne ravnopravnosti i prevencija seksualnog nasilja u odgojno-obrazovnim ustanovama. U skladu s navedenim, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih je, u okviru *Poziva za financiranje preventivnih projekata osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova u školskoj godini 2024./2025.*, financiralo 130 preventivnih projekata osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova koji su usmjereni na prevenciju nasilja nad i među djecom i mladima. U navedenu svrhu utrošeno je 195.000,00 eura. Svi preventivni projekti su usmjereni na osnaživanje učenika, učitelja i nastavnika te stručnih suradnika i ravnatelja odgojno-obrazovnih ustanova za prepoznavanje i suprotstavljanje bilo kojem obliku nasilja, uključujući seksualno nasilje, te, ukoliko do nasilja dođe, i pružanje svih oblika institucionalne pomoći i potpore djetetu, s ciljem osnaživanja djeteta te prorade traumatskog doživljaja. Dodatno, djelatnike odgojno-obrazovnih ustanova usmjerava se na međuresornu suradnju sa sustavima socijalne skrbi, zdravstva i policije te na izvaninstitucionalne oblike pomoći kroz suradnju s organizacijama civilnog društva. U preventivne programe bilo je uključeno 6500 učenika, 20 odgojitelja, 110 učitelja i nastavnika te 260 socijalnih pedagoga, psihologa, pedagoga i drugih stručnih radnika odgojno-obrazovnih ustanova.

Nadalje, u okviru *Natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava projektima udruga u području izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja djece i mladih*, financirano je ukupno 8 projekata udruga koji uključuju aktivnosti usmjerene na nenasilno rješavanje sukoba, a za što je utrošeno 117.005,66 eura. U aktivnosti udruga kroz ove projekte bilo je uključeno ukupno 800 polaznika.

U svrhu jačanja *prevencije seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja u odgojno-obrazovnim ustanovama*, Agencija za odgoj i obrazovanje je, u edukaciju odgajatelja, učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja, uvela sadržaje na temu suzbijanja seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja te u 2024. godini provela edukaciju učitelja, nastavnika i stručnih suradnika osnovnih i srednjih škola za program *Nasilje u mladenačkim vezama*. U proteklom razdoblju na ovu temu održana su 2 stručna skupa na kojima je sudjelovalo 96 odgojno-obrazovnih djelatnika, a program se provodi u mnogim srednjim školama i učeničkim domovima. Osim stručnih skupova, Agencija za odgoj i obrazovanje provodi i edukacije iz područja nenasilnog rješavanja sukoba i razvoja komunikacijskih vještina na kojima je u proteklom razdoblju sudjelovalo 965 odgojno-obrazovnih radnika od dječjih vrtića do srednje škole. Ukupno je održano 10 skupova po 3 ciklusa na temu *Implementacija preventivnoga programa, Imam stav, Abeceda prevencije, Vještine za adolescenciju, Jeste li dobro? i Pitanja na koja tražim odgovor*.

Poseban doprinos *razvoju svijesti javnosti o neprihvatljivosti seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, njegovim pojavnim oblicima i posljedicama te mogućnostima zaštite žrtava* daje unaprjeđenje edukativnog medijskog programa kao i emitiranje emisija o štetnosti rodno uvjetovanog nasilja, posebice seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja što preventivno djeluje u cilju smanjenja daljnjih pojavnosti ovih neprihvatljivih ponašanja. U tom cilju u izvještajnom razdoblju na javnom medijskom servisu emitirano je 145 programskih sadržaja u ukupnom trajanju od 1.249,24 minuta. Ujedno, u cilju izobrazbe djelatnika medija o načinu prikazivanja i izvještavanja javnosti u slučajevima seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja održano je 5 radionica te je nadograđena HRT online učilica. Od provedenih edukacija valja istaknuti predavanje o prepoznavanju seksualnog nasilja na radnom mjestu kojom prigodom je predstavljeno istraživanje koje je provedeno u okviru EU projekta naziva „TEAMWORK#2: combaT sExuAlharassMent in the WORKplace vol_2“. Potporu provedbi ovog projekta pružila je Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova dok je glavni nositelj projekta za Republiku Hrvatsku Centar za nove inicijative i CEE Gender Network (Central and Eastern European Network for Gender Issues). Na edukaciji, koju je održala povjerenica za dostojanstvo radnika HRT-a, sudjelovali su zaposlenici radne jedinice Ljudski potencijali HRT-a. Dodatno u okviru ovog projekta, online učilica HRT-a u modulu Medijska etika nadograđena je edukativnim modulima za poslodavce koji se odnose na razumijevanje, procesuiranje i prevenciju seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu. Interaktivni moduli e-učenja pomažu poslodavcima da ojačaju principe ravnopravnosti spolova i na taj način preventivno djeluju na ovaj diskriminatorni prijestup po spolu. Uz navedeno, svrha modula je podizanje razine svijesti vezano uz tematiku kako bi se u radna okruženja ugradile učinkovite politike i prakse sprječavanja i rješavanja problema spolnog uznemiravanja na radnom mjestu.

Osim toga HRT je sudjelovao u EU projektu pod nazivom *Prepisivanje povijesti: rješavanje medijskih rodnih stereotipa u političkom i javnom životu* tijekom provedbe kojeg su zaposlenici HRT-a bili uključeni u online radionicu „Zašto je spol bitan i kakve veze novinarstvo ima s time?“. Cilj radionice bio je bolje razumijevanje područja ravnopravnosti spolova kako bi pri kreiranju programa, ali i u marketinškim kampanjama uočili i izbjegli neprilične poruke i stereotipe. Nadalje, prema preporukama povjerenika za zaštitu dostojanstva radnika zaposlenici HRT-a sudjelovali su na 3 radionice po nazivom *Međuljudski odnosi u organizaciji, Nenasilno ponašanje u poslovnom okruženju i Poslovna komunikacija i bonton*, u okviru kojih je pažnja posvećena i temama suzbijanja diskriminacije i seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu.

Nadalje, *poticanje žrtava i svjedoka na prijavu seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja* važno je radi osvještavanja žrtava seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, svjedoka nasilja te trećih osoba koje imaju saznanja o nasilju o kažnjivosti ovih oblika ponašanja, potrebi zaštite prava žrtava te mogućim načinima pomoći žrtvi. Pokazatelje osviještenosti moguće je pratiti kroz broj poziva Nacionalnom pozivnom centru za žrtve kaznenih djela i prekršaja (116 006) kojem se obraćaju i žrtve seksualnih delikata. Tijekom 2024. godine Nacionalni pozivni centar zaprimio je 1196 poziva žrtava seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te 72 poziva svjedoka seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja. Podaci za 2024. godinu ukazuju na smanjenje broja poziva žrtava s 1269 na 1196 (-6,8% u odnosu na 2023.), kao i broja poziva svjedoka s 91 na 72 (-21,9% u odnosu na 2023.). Kao razlog ovom odstupanju može se istaknuti kako je tijekom 2023. godine provedena kampanja sa ciljem povećanja svijesti javnosti o postojanju i uslugama Nacionalnog pozivnog centra kada je Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske tiskao i distribuirao plakate koji promoviraju rad i usluge Nacionalnog pozivnog centra te potiču žrtve i svjedoke na prijavu. Slijedom navedenoga, završetkom kampanje, u 2024. godini je izostao veći broj poziva žrtava odnosno svjedoka seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja.

U odnosu na *razvoj politike zaštite djece u nacionalnim sportskim savezima* posebno valja istaknuti kako se u Republici Hrvatskoj, sukladno članku 68. Zakona o sportu (Narodne novine, br. 141/22), potiče vrhunski sport, zdravstveno usmjerena tjelesna aktivnost, školski i akademski sport, parasport i sport gluhih te sportske aktivnosti djece i mladih, dok se javne potrebe u sportu na državnoj razini financiraju putem krovnih sportskih udruženja kao što su Hrvatski olimpijski odbor, Hrvatski paraolimpijski odbor, Hrvatski sportski savez gluhih, Hrvatski akademski sportski savez i Hrvatski školski sportski savez (čl. 70.). Sport ne znači samo tjelesnu aktivnost, već predstavlja sredstvo za izgradnju sigurnog i podržavajućeg okruženja u kojem vladaju poštovanje, ravnopravnost i zaštita djece. Slijedom navedenoga, sport mora biti okruženje u kojem će se svako dijete osjećati zaštićeno, sigurno i poštovano te će mu se omogućiti bezbrižno bavljenje sportom u kojem će slobodno razvijati svoje potencijale. Obzirom da prevencija nasilja uključuje suzbijanje svih oblika nasilja (verbalnog, neverbalnog, seksualnog i fizičkog), te kako bi sport ostao prostor bez nasilja, nužno je educirati trenere i sportske djelatnike o prepoznavanju i prijavljivanju svih oblika zlostavljanja te na taj način osigurati učinkovite mehanizme zaštite djece. Dodatno, sportske institucije dužne su provoditi jasne protokole i promicati nultu toleranciju na nasilje. U svrhu prevencije sukoba na sportskim borilištima i poticanja kulture nenasilja uz suradnju svih dionika relevantnih za spomenutu tematiku izrađen je Akcijski plan za provedbu programa mjera edukacije u

prevenciji nasilja u sportu, na sportskim natjecanjima i izvan njih s ciljem edukacije djece i mladih. Isto tako, Ministarstvo turizma i sporta provodi i Nacionalni program športa 2019. – 2026., koji kroz Opći cilj 6, Poseban cilj 6.1. *Jasnije definirati uloge i zadaće pojedinih dionika u sustavu sporta te 6.3. Jačati upravljačke i administrativne kapacitete dionika u sustavu sporta*, nastoji minimalizirati nedostatke koji se odnose na sustav upravljanja u športu, a posebnu brigu posvetiti djeci i mladima u sustavu sporta te ih zaštititi od bilo koje vrste nasilja i pružiti im sigurno okruženje za vrijeme bavljenja sportskim aktivnostima.

Osim navedenog, u svrhu zaštite najboljeg interesa djeteta, Hrvatski olimpijski odbor je proveo *Program javnih potreba u sportu na državnoj razini za 2024. godinu*, na koji je Ministarstvo turizma i sporta dalo suglasnost. Ujedno, tijekom izvještajnog razdoblja, ukupno je 13 nacionalnih sportskih saveza na razne načine implementiralo ili djelomično implementiralo u rad razvijene akte i procedure o postupanju u slučaju seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja.

Osim toga, tijekom 2024. godine održano je 73 edukacija o seksualnom nasilju i seksualnom uznemiravanju te aktima i procedurama o prepoznavanju i postupanju u slučaju seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja namijenjene trenerima i drugim zaposlenicima sportskih klubova i udruženja. U navedenim edukacijama, za čije održavanje je utrošeno 1.350,00 eura, sudjelovalo je 1400 osoba.

U odnosu na potrebu *osvještavanja djelatnika u turizmu* o načinima počinjenja i uređajima koje koriste počinitelji u svrhu prikrivenog snimanja djece u spolne svrhe na plažama i drugim turističkim lokacijama, odnosno na taj način spolnog iskorištavanja djece, nadležne policijske uprave su u suradnji sa Ravnateljstvom policije provodile edukaciju djelatnika u turizmu na temu *Sprečavanje spolnog iskorištavanja djece na plažama* kojim je obuhvaćeno 5424 djelatnika u turizmu. Također, nastavilo se s izradom promotivno-edukativnih materijala namijenjenih djelatnicima u turizmu kao i samim građanima.

Osim navedenoga, u cilju *razvoja svijesti kod djece o mogućim opasnostima i rizicima korištenja interneta, mobitela i drugih komunikacijskih mreža* Ravnateljstvo policije u suradnji s policijskim upravama i drugim partnerima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, provodi niz preventivnih projekata i aktivnosti koje uključuju edukativna predavanja, interaktivne radionice, informativne kampanje, javne tribine, panel diskusije, okrugle stolove te javne manifestacije. Tijekom izvještajnog razdoblja održano je 604 navedenih aktivnosti u koje je bilo uključeno 17685 djece.

Nadalje, eksponencijalni razvoj digitalnog svijeta te ubrzani načini razvoja seksualnog zlostavljanja djece zahtijevaju kompetentan i sveobuhvatan odgovor policije u cilju suzbijanja kriminaliteta spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta počinjenog putem komunikacijske tehnologije što se postiže *jačanjem tehničkih i kadrovskih kapaciteta policijskih službenika*. Navedene edukacije policijskih službenika u cilju usvajanja novih znanja o kriminalističkom istraživanju kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta kontinuirano se provode u okviru programa izobrazbe Policijske akademije „Prvi hrvatski redarstvenik“. Nadalje, specijalistička edukacija policijskih službenika provodi se i kroz Projekt edukacije policijskih službenika linije rada kibernetičke sigurnosti iz područja kibernetičke sigurnosti i digitalne forenzike. Tijekom izvještajnog razdoblja održano je 10 specijaliziranih edukacija u koje je bilo uključeno 158 policijskih službenika. Provedena dodatna izobrazba policijskih službenika, njihov intenzivan rad u području otkrivačke aktivnosti, kao i provođenje preventivnih mjera i aktivnosti koje imaju za cilj podizanje svijesti građana, rezultirali su jačanjem povjerenja među građanima i žrtvama prema policiji. Navedeno je dovelo do većeg broja prijava, bolje identifikacije žrtava i uspješnijeg otkrivanja počinitelja. Budući da je spolna viktimizacija djece, osobito u online prostoru nastavila trend rasta, provedbom kriminalističkih istraživanja i operativnih akcija *NEMEZIDA* i *NUBES* usmjerenih na identifikaciju djece s područja Republike Hrvatske - žrtava seksualnog online zlostavljanja i iskorištavanja, dodatno je pojačana otkrivačka aktivnost policije.

2. Posebni cilj 2. Unaprjeđenje skrbi i osiguranje dostupnosti usluga podrške žrtvama seksualnih delikata

U posebnom cilju postavljeno je devet (9) mjera čiji su nositelji: *Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Agencija za odgoj i obrazovanje, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Pravosudna akademija te Ministarstvo zdravstva*.

2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda za praćenje napretka u provedbi posebnog cilja 2

Naziv pokazatelja ishoda i oznaka (kod iz Biblioteke pokazatelja)	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost
OI.02.10.37 Broj kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta	1390	1510	1602
OI.02.14.79 Udio žrtava seksualnih delikata u ukupnom broju žrtava koje su dobile pomoć od strane Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela	10%	15%	11,30%
OI.02.14.80 Udio osuđenih počinitelja seksualnih delikata u ukupnom broju optuženih počinitelja seksualnih delikata	79%	84%	84,49%

2.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 2

Provedbom mjera u okviru posebnog cilja usmjerenog unaprjeđenju skrbi i osiguranju dostupnosti usluga podrške žrtvama seksualnih delikata namjera je utjecati na jačanje kompetencija stručnjaka za pružanje pomoći žrtvama, prepoznavanje i razumijevanje viktimizacije žrtava, jačanje zdravstvene skrbi djece žrtava, osnaživanje Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela za rad sa žrtvama seksualnog nasilja, muškarcima i ženama, osiguravanje dostupnosti specijaliziranih servisa za rad sa žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, unaprjeđenje zakonodavnog okvira radi bolje zaštite žrtava i drugo.

U odnosu na pokazatelj *Broj kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta* važno je istaknuti kako je postignuta veća ostvarena vrijednost od ciljne drugu godinu za redom (veće ostvarene vrijednosti od ciljnih postignute su i u 2023. godini), što potvrđuje kvalitetu programa stručnog usavršavanja svih djelatnika koji rade na suzbijanju i otkrivanju seksualnih delikata. U tom smislu ističu se uloženi napori Državne škole za javnu upravu te Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije u čijoj je suradnji održano 10 radionica na temu *Sigurni u kibernetičkom prostoru* koju je pohađalo 145 državnih

službenika. Provedba ove edukacije ostvarila je značajan uspjeh i planirane ciljeve te pokazala značajan potencijal za daljnje unaprjeđenje i razvoj sličnih inicijativa, posebno u dijelu podizanja svijesti i jačanja kapaciteta državnih službenika za prepoznavanje kibernetičkih prijetnji, uključujući različite oblike virtualnog nasilja. Ujedno, iskazan je interes većeg broja sudionika za nastavkom edukacije, odnosno želje za nadogradnjom stečenog znanja kroz dodatne radionice na ovu temu. Na jednoj od edukacija sudjelovala je i djelatnica Ureda za ravnopravnost spolova i održala kraće predavanje o rodno uvjetovanom i seksualnom nasilju koje se ostvaruje online, te predstavila zakonske izmjene vezane za ovu temu, kao i projekte i programe Ministarstva unutarnjih poslova za podizanje svijesti o online nasilju i njegovo sprečavanje. U navedenu svrhu utrošeno je 3.010,00 eura.

Nadalje, Ured za ravnopravnost spolova je, u suradnji sa Državnom školom za javnu upravu, u 2024. održao jednu samostalnu cjelodnevnu edukaciju na temu *Ravnopravnost spolova*, na kojoj je sudjelovalo 13 državnih službenika, a za što je utrošeno 344,00 eura. Edukacija je obuhvatila i seksualno i rodno uvjetovano nasilje, a polaznici su po završetku radionice zaprimili materijale sa popisom zakonskih izmjena i poveznice na sve spomenute projekte i programe. Po završetku same edukacije iskazan je interes većeg broja sudionika za nastavkom edukacije odnosno želje za nadogradnjom stečenog znanja kroz dodatne radionice na ovu temu.

U svrhu *osiguravanja pravovremenog prepoznavanja i boljeg razumijevanja potreba djece žrtava seksualnog nasilja te unaprjeđenja zaštite i postupanja s djecom žrtvama seksualnog nasilja u okviru odgojnih i obrazovnih ustanova*, Agencija za odgoj i obrazovanje kontinuirano provodi izobrazbu stručnjaka koji rade s djecom u sustavu odgoja i obrazovanja. Tako je, u izvještajnom razdoblju održano 12 stručnih skupova (od kojih 6 *online*) na kojima su se odgajatelji, učitelji, nastavnici i stručni suradnici mogli educirati, među ostalim, za prepoznavanje, razumijevanje i zaštitu maloljetnih žrtava seksualnog nasilja te razumijevanje potreba kao i postupanje sa djecom žrtvama. U sustavu predškolskog odgoja u ove su edukacije bila uključena 152 odgojitelja, dok je u sustavu osnovno-školskog i srednje-školskog obrazovanja uključeno 952 učitelja i nastavnika te 241 stručni suradnik i drugi odgojno-obrazovni radnici. Osim edukacija Agencija za odgoj i obrazovanje osigurala je i potporu odgojno-obrazovnim radnicima u razumijevanju potreba žrtava seksualnog nasilja, jačanju njihovih socijalno-emocionalnih vještina, asertivnosti i izgradnji kvalitetnih odnosa.

U odnosu na mjeru usmjerenu *unaprjeđenju zdravstvene skrbi djece žrtava seksualnog nasilja* u sustavu javnog zdravstva Republike Hrvatske, prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i njihove baze hospitalizacija, u stacionarnom dijelu ili u dnevnim bolnicama zbog

spolnog zlostavljanja (MKB-10 dijagnoze šifre T74.2, Z61.4, Z61.5) u 2023. godini zabilježeno je 17-ero djece i mladih (15 djevojčica i 2 dječaka) kojima je pružena skrb i liječenje. Obzirom da pojedino dijete dolazi tijekom godine na liječenje i skrb i više puta, napravljena je i analiza prema broju hospitalizacija u stacionarnom dijelu te prema broju dolaska u dnevne bolnice. U stacionarnom dijelu bolnica nije zabilježena niti jedna hospitalizacija djece (0-17 godina) kod koje je zabilježena glavna otpusna dijagnoza vezano uz spolno zlostavljanje (MKB-10 dijagnoze šifre T74.2, Z61.4, Z61.5). Uz glavnu otpusnu dijagnozu, u bazi hospitalizacija moguća je i analiza prema zabilježenim dodatnim dijagnozama. Tijekom 2023. godine zabilježena je 21 hospitalizacija djece u dobi do 17 godina kod kojih je kao dodatna dijagnoza zabilježeno spolno zlostavljanje (MKB-10 dijagnoze šifre T74.2, Z61.4, Z61.5), a kao glavna otpusna dijagnoza u ovim slučajevima najčešće je zabilježena MKB šifra F93.8 Ostali emocionalni poremećaji u djetinjstvu. U dnevnim bolnicama je zabilježeno liječenje i skrb zbog spolnog zlostavljanja jednog djeteta u dobi do 17 godina, a koje je u dnevne bolnice dolazilo 39 puta tijekom godine.

Dodatno valja istaknuti kako u svrhu razvoja i jačanja sustava podrške žrtvama i svjedocima kaznenih djela Ministarstvo unutarnjih poslova, u suradnji sa Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije te Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima kontinuirano, od 1. veljače 2022. godine, provodi pilot projekt u okviru kojeg policija žrtve upućuje na Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja, a cilj je osigurati praksu da žrtvu, uz njezinu suglasnost, nakon prijave kaznenog djela policiji, kontaktiraju djelatnici Udruge za podršku žrtvama i svjedocima/Nacionalni pozivni centar. U cilju provedbe ove aktivnosti nadležna ministarstva i Udruga potpisali su Sporazum o suradnji u provedbi pilot projekta uspostave sustava referiranja/upućivanja žrtava na Udrugu za podršku žrtvama i svjedocima/Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja.

Dodatno, po uzoru na već uspostavljenu dobru praksu u prethodno navedenom projektu sa punoljetnim žrtvama, Ministarstvo unutarnjih poslova je s Udrugom Hrabri telefon sklopilo Sporazum o partnerstvu i Memorandum o suradnji u provedbi pilot projekta „*My follow up*“ koji se od 01. listopada 2023. godine provodi na području osam policijskih postaja. U okviru navedenog projekta, policijski službenici, uz pribavljenu suglasnost roditelja, Udruzi Hrabri telefon ustupe kontakt podatke djeteta žrtve/roditelja nakon čega Udruga u roku od dva radna dana uspostavlja kontakt s djetetom žrtvom i/ili roditeljem/skrbnikom u cilju pružanja pravovremene podrške traumatiziranom djetetu.

U odnosu na mjeru *osnaživanja Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela za rad sa žrtvama seksualnog nasilja, muškarcima i ženama*, tijekom 2024. godine, a vezano uz problematiku seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja pružene su usluge za 149 korisnica i korisnika što čini 11,3% osoba u odnosu na ukupan broj osoba koje su se obratile Mreži. Od 149 osoba, 109 je novih korisnica i korisnika (prvo obraćanje Mreži), dok su ostali korisnici iz ranijih godina (40). Od ukupnog broja korisnika 97% čine žene, a 72% su žrtve seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja. Članovi i članice obitelji žrtava čine 15%, dok su osobe iz drugih kategorija (primjerice prijateljice, skrbnici žrtava) prisutne u postotku od 11%, a svjedoci i svjedokinje čine udio od 2%. Osim navedenog, od ukupnog broja pruženih usluga od strane Mreže (1507), 13,6% usluga pruženo je vezano uz problematiku seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja. Od navedenog, najveći broj su usluge emocionalne i praktične podrške, tehničkih i praktičnih informacija te informacija o pravima (1280), zatim usluge psihološkog savjetovanja (120), usluge pravnog savjetovanja (53), pratnje na sud u ulozi osobe od povjerenja (18), usluge pratnje u ulozi osobe od povjerenja na druge institucije (18), usluge socijalnih radnica (12) i terenske posjete (6). U cilju potpore radu Mreže podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela utrošeno je ukupno 451.136,88 €.

Osiguravanje dostupnosti specijaliziranih usluga žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja kroz mrežu servisa za rad sa žrtvama nužan je preduvjet njihovog što bržeg opravka. Slijedom navedenoga, u cilju osiguravanja uspostave mreže uz zadovoljenje uvjeta ravnomjerne dostupnosti, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike provodi pripremne aktivnosti. Do uspostave mreže, kroz Poziv za prijavu projekata udruga koje pružaju usluge savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji i žrtve seksualnog nasilja u Republici Hrvatskoj za 2023. godinu, a čija se provedba realizirala do jeseni 2024. godine, Ministarstvo je financiralo 3 udruge koje su usmjerene pružanju pomoći žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, u ukupnom iznosu od 102.380,00 €. Iz izvješća predmetnih udruga vidljivo je da je tijekom 2024. godine žrtvama seksualnih delikata (347) pruženo ukupno 3445 usluga koje uključuju usluge savjetovanja (2520), psihoterapiju, psihološko savjetovanje, psihosocijalnu pomoć i podršku te pravnu pomoć. Dodatno provedena je i edukacija za 13 stručnjaka iz područja rodno uvjetovanog i seksualnog nasilja.

Posebno je za istaknuti, provođenje projekta *Uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj*, kojeg Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, kao glavni korisnik, provodi u suradnji sa Europskom unijom i Vijećem Europe. Projekt ima za cilj podržati Republiku Hrvatsku u uspostavi prve Dječje kuće po modelu Barnahusa na nacionalnoj razini, u kojoj će

se postupati s djecom žrtvama kaznenih djela, prvenstveno kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, u skladu s međunarodnim smjernicama i obećavajućom europskom praksom. Projekt sufinancira Europska unija putem Instrumenta tehničke podrške te provodi i sufinancira Vijeće Europe, u suradnji s Europskom komisijom i Glavnom upravom za podršku strukturnim reformama (DG REFORM). Nadalje, tijekom 2024. godine, temeljem provedena dva natječaja Vijeća Europe, izabrani su nacionalni stručnjaci za pružanje konzultantskih usluga koji su u mjesecu rujnu 2024. godine izradili *Izvešća za Hrvatsku (Analiza pravnog, strateškog i institucionalnog okvira zaštite djece i postupanja u slučajevima nasilja nad djecom, uključujući i seksualno nasilje u Hrvatskoj i Analiza nedostataka u osposobljavanju)*. Izvešća sadrže konkretne preporuke za poboljšanje postojećeg pravnog, institucionalnog i političkog okvira te izobrazbu stručnjaka u odnosu na zaštitu djece u Hrvatskoj, a predstavljena su u okviru Okruglog stola dana 08. listopada 2024. godine u Zagrebu. U svrhu podizanja svijesti i vidljivosti te sa ciljem što uspješnije implementacije Barnahus modela na Okruglom stolu premijerno je prikazan i video o modelu Barnahus s *voice-over* sinkronizacijom i tekstualnim prijevodom na hrvatski jezik te su prezentirani promotivni materijali projekta. U sljedećim koracima projekta, uz doprinos nacionalnih i međunarodnih stručnjaka i nadležnih tijela, predstoji izrada Mape puta osnivanja Dječje kuće, Poslovnog plana i Međuresornog sporazuma. Uz navođenje vremenskog okvira i potrebnih radnji, uloga i odgovornosti ključnih dionika, sve navedeno će pružiti konkretne operativne smjernice o tome kako uspostaviti Barnahus model u Hrvatskoj, te će poslužiti kao temelj za izradu *Smjernica za uspostavljanje Barnahus modela u Republici Hrvatskoj i Plana o načinu upravljanja po Barnahus modelu*.

Nadalje, u svrhu *unaprjeđenja kompetencija pravosudnih dužnosnika za razumijevanje primarne i sekundarne viktimizacije žrtava kaznenih djela protiv spolne slobode i kaznenih djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta* Pravosudna akademija je u 2024. godine organizirala niz radionica za pravosudne dužnosnike i savjetnike u pravosudnim tijelima, od kojih ističemo radionice pod nazivom *Tehnike i načini komuniciranja s djecom (razgovor s djecom u sudnici) i uloga psihologa na sudu u postupcima obiteljskog prava* – 4 radionice, 58 polaznika; *Pojedinačna procjena žrtava – iskustva i problemi u praksi* – 3 radionice, ukupno 32 polaznika; *Zaštita djece žrtava seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja* – 3 radionice, 65 polaznika; *Edukacija o suzbijanju seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja te o standardima zaštite prava djece žrtava spolnog zlostavljanja i zanemarivanja u domaćem i europskom zakonodavstvu* – 2 radionice, 25 polaznika; *Kaznenopravna zaštita od spolnog uznemiravanja* – 3 radionice, 38 polaznika; *Uzimanje iskaza*

žrtve i ispitivanje žrtve s posebnim naglaskom na ranjive skupine, posebno žrtve nasilja u obitelji, nasilja nad djecom i ženama i seksualnog nasilja – 5 radionica, 91 polaznik; Seminar „Novine u kaznenom zakonodavstvu – 2024.“ – predavanje na temu „Dječje kuće u Hrvatskoj – Barnahus“ - 154 polaznika. Dodatno, u okviru projekta SURF&SOUND 2.0., Udruge B.a.B.e., financiranog iz Programa CERV, a koji se odnosi na online zlostavljanje žena u što je uključeno i online zlostavljanje djevojaka i djevojčica, Pravosudna akademija je u suradnji s Udrugom B.a.B.e organizirala ukupno šest radionica sa ukupno 76 polaznika. Dvije radionice održane su u Zagrebu, te po jedna u Splitu, Osijeku, Varaždinu i Rijeci.

U odnosu na *unaprjeđenje zakonodavnog okvira radi bolje zaštite žrtve* za istaknuti je kako su prava žrtava zajamčena Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. godine, o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP. Europska Komisija napravila je analizu učinaka prava žrtava propisanih navedenom Direktivom te su, temeljem rezultata provedene analize, predložene izmjene i dopune Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. godine o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP, u odnosu na koju je u tijeku politički trijalog. Uvažavajući odredbe Direktive 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. godine za istači je kako su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 36/24) izmijenjene i precizirane odredbe koje reguliraju opće i posebne kataloge prava žrtava. Tako se u općem katalogu prava žrtava, među ostalim, proširilo pravo žrtve na način da ista odmah nakon počinjenja kaznenog djela i onoliko dugo koliko je potrebno ima pravo na lako dostupan, povjerljiv i besplatan pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela. Ujedno, propisano je novo opće pravo žrtve na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost žrtvi bliskih osoba. U posebne kataloge prava žrtava kaznenih djela protiv spolne slobode, žrtava kaznenog djela trgovanja ljudima i žrtava u odnosu na koje su utvrđene posebne potrebe zaštite uvelo se pravo da budu ispitane putem audio-video uređaja, osim ako sama žrtva traži da bude nazočna u sudnici tijekom davanja iskaza. Također, propisana je obveza anonimizacije osobnih podataka žrtve kao i podataka na temelju kojih se može zaključiti o identitetu žrtve, prilikom objave akata na oglasnoj ploči suda.

3. Posebni cilj 3. Postizanje odvraćajućeg djelovanja kod počinitelja seksualnih delikata

U posebnom cilju postavljeno je pet (5) mjera čiji su nositelji: *Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije te Ministarstvo zdravstva.*

3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda za praćenje napretka u provedbi posebnog cilja 3

Naziv pokazatelja ishoda i oznaka (kod iz Biblioteke pokazatelja)	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost 2024.	Ostvarena vrijednost
OL.02.14.81 Udio osuđenih počinitelja uključenih u programe odvraćajućeg djelovanja za počinjenje novog djela u ukupnom broju osuđenih počinitelja seksualnih delikata	15%	30%	12,58%

3.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 3

Provedbom mjera u okviru posebnog cilja usmjerenog postizanju odvraćajućeg djelovanja kod počinitelja seksualnih delikata nastoji se utjecati na razvoj mreže stručnjaka za rad s počiniteljima seksualnog nasilja na štetu djece, uključivanje počinitelja u terapijske programe usmjerene razvoju svijesti o štetnosti i neprihvatljivosti seksualnog nasilja, te u posebne programe u zatvorskom sustavu i probaciji kojima se odgovara na kriminogene potrebe počinitelja seksualnih delikata.

U odnosu na *razvoj mreže stručnjaka za rad s počiniteljima seksualnog nasilja na štetu djece* za istaknuti je kako je tijekom 2024. godine završena edukacija djelatnika Klinike za psihijatriju Vrapče za rad s osobama s pedofilskim sklonostima, u okviru koje je troje djelatnika (dva liječnika i socijalni pedagog) završilo BEDIT edukaciju organiziranu u bolnici Charité u Berlinu i položilo sve propisane ispite. Dodatno je još dvoje stručnjaka završilo edukaciju za dijagnosticiranje pedofilije i hebefilije putem EISIP-a (dijagnostičkog instrumenta za objektivnu procjenu seksualnih sklonosti) te su uspješno položili ispit. Nadalje, izrađen je specijalizirani program dodatne izobrazbe stručnjaka za rad s počiniteljima te je u planu provedba edukacija za stručnjake u četiri regionalna centra (Split, Rijeka, Osijek, Dubrovnik). Za istaknuti je i izradu pisanog materijala u obliku knjige naslova „*Pedofilija i seksualno nasilje*

nad djecom“ koja se bavi jednim od najosjetljivijih i najsloženijih područja suvremene forenzičke psihijatrije i psihoterapije. Dodatno, u Klinici za psihijatriju Vrapče u okviru Zavoda za forenzičku psihijatriju otvoren je Centar za tretman s počiniteljima seksualnog nasilja nad djecom, opremljen specijaliziranom opremom (UZV uređaj, EISIP instrument i stručna literatura) koja omogućava objektivnije dijagnosticiranje pedofilije i hebefilije, indirektnim metodama. Od strane sudova i probacijskih centara u Zavod su upućeni počinitelji koji su uključeni u psihosocijalni tretman (sigurnosne, zaštitne i mjere opreza). Osim što su tretmanom obuhvaćene osobe upućene od strane suda, započelo je i uključivanje osoba s pedofilskim sklonostima koje još nisu počinile kaznena djela te se nekoliko osoba javilo samostalno radi prevencije nasilnog ponašanja. U svrhu provođenja opisanih aktivnosti (rad Centra, provođenje edukacija, izrada edukativnog materijala) utrošeno je 35.903,77 € (od ukupno doznačenih 95.343,41 € od strane Ministarstva zdravstva. Neutrošena sredstva do punog iznosa koristit će se u daljnjoj provedbi aktivnosti u 2025. godini).

Uključivanjem počinitelja u terapijske programe osiguravaju se preduvjeti za razvoj svijesti o neprihvatljivosti ponašanja, preuzimanja odgovornosti za počinjeno ponašanje te utvrđivanje čimbenika koji mogu dovesti do ponovljenog ponašanja čime se izravno utječe na smanjene mogućnosti ponavljanja djela. Postignuta ostvarena vrijednost pokazatelja ishoda za 2024. godinu (12,58%) manja je od ciljane vrijednosti (30%), a razlog odstupanja može se opravdati činjenicom da se posebni program psihosocijalnog tretmana počinitelja kaznenih djela seksualne prirode PRIKIP provodi samo u kaznionicama u Glini i Lepoglavi. Dio počinitelja kaznenih djela seksualne prirode izdržava višegodišnje kazne zatvora te su u PRIKIP i/ili druge posebne programe tretmana (npr. tretman ovisnosti, tretman nasilja, trening socijalnih vještina i drugo) uključeni ranijih godina ili će ih se uključiti kasnije tijekom izdržavanja kazne. Navedeno znači da je broj počinitelja koji su ikad tijekom izdržavanja kazne zatvora uključeni u neki od posebnih programa veći od prikazanog udjela od 12,85% (procjenjuje se da iznosi oko 15-18%), no zbog metodološkog ograničenja u vođenju evidencija za sada je moguće prikazati samo broj uključenih u godinu za koju se prikazuju podaci. Uz navedeno, postoje i ograničenja vezana uz mogućnost uključivanja počinitelja u posebne programe tretmana, koji se u pravilu provode grupno i čije provedba traje od 3 do 10 mjeseci. Značajan broj zatvorenika nije moguće uključiti u provođenje posebnih programa tretmana jer izrečena kazna zatvora, odnosno ostatak kazne (ili bezuvjetnog dijela kazne) nakon pravomoćnosti presude nije dovoljno da bi zatvorenik mogao završiti program, i/ili u zatvoru/kaznionici nema dovoljno zatvorenika počinitelja seksualnih delikata za formiranje male grupe u kojoj je moguće provesti

tretman. Kod dijela počinitelja nije utvrđena potreba uključivanja u druge posebne programe, a dio počinitelja odbija uključivanje u tretman.

U okviru probacijskog sustava radi 9 službenika koji su educirani za provođenje programa za počinitelje seksualnog nasilja u zajednici *Ogledalo*, a 4 od njih su završili i edukaciju za program PRIKIP. Od ukupno 747 počinitelja kaznenih djela seksualne prirode koji su se tijekom 2024. godine nalazili na izdržavanju kazne zatvora, 37 ih je u toj godini uključeno u posebni program tretmana PRIKIP, a 59 ih je uključeno u druge posebne programe tretmana.

Vezano uz provođenje posebnog programa tretmana zatvorenika počinitelja kaznenih djela iz područja seksualnog nasilja i provođenja posebnih programa u zatvorskom sustavu i probaciji kojima se odgovara na kriminogene potrebe počinitelja seksualnih delikata (npr. psihosocijalni tretman ovisnosti, psihosocijalni tretman počinitelja nasilja) aktualno je u odjelima tretmana kaznionica i zatvora zaposleno 20 stručnjaka s dodatnom edukacijom za rad s počiniteljima kaznenih djela seksualne prirode.

Nadalje, prema dostupnim podacima Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ tijekom 2024. godine zbog kaznenog djela spolne zloporabe djeteta od strane Hrvatskog zavoda za socijalni rad upućena je 1 osoba muškog spola, dobi 15 godina, kojoj je izrečena odgojna mjera uključivanja u skupni ili pojedinačni rad u Savjetovalištu za mlade. Ujedno, tijekom izvještajnog razdoblje od strane Hrvatskog zavoda za socijalni rad zbog sumnje na silovanje upućena je 1 muška osoba, dobi 18 godina, sa izrečenom mjerom odgoja te uključivanja u skupni ili pojedinačni rad u Savjetovalištu za mlade dok su zbog dječje pornografije upućene 4 osobe, od kojih 3 osobe muškog i 1 ženskog spola, dobi 16, 18 i 19 godina kojima je izrečena jedna Zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana, dvije posebne obveze te jedna usluga tretmana bez izrečene mjere. Ujedno, od strane Probacijskog ureda Zagreb također je zbog dječje pornografije upućena 1 osoba muškog spola, dobi 29 godina kojoj je izrečena sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja ovisnosti o opojnim drogama, dok je od strane Općinskog suda u Sisku upućena 1 osoba muškog spola, dobi 20 godina, zbog dječje pornografije, kojoj je izrečena posebna obaveza.

Zaključak o provedbi Nacionalnog plana tijekom izvještajnog razdoblja

Ovo je drugo izvješće o provedbi Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan) i mjera zadanih u pripadajućem Akcijskom planu, za razdoblje do 2024. godine.

Izvješće o provedbi zadanih mjera tijekom 2024. godine ukazuje na kontinuiran rad nadležnih državnih tijela u provedbi politike zaštite žrtava seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja s naglaskom na jačanje prevencije. Posebice je to vidljivo u odnosu na postignute pokazatelje ishoda OI.02.10.35 *Broj prijavljenih počinitelja seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja* te OI.02.10.36 *Broj djece žrtava kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djece na internetu* gdje postignute vrijednosti prelaze postavljene ciljne vrijednosti. Navedeno ukazuje kako se provedbom zadanih mjera postižu pozitivni pomaci u odnosu na jačanje svijesti javnosti o štetnosti seksualnih delikata te o potrebi prijavljivanja ovih oblika nepoželjnog ponašanja kao i o benefitima koji se javljaju kao rezultat sveobuhvatnog djelovanja. Veći broj prijava ne predstavlja nužno porast broja počinjenih delikata već je odraz sveukupnih nastojanja i uloženi napora nadležnih državnih tijela u zaštiti prava žrtava. Doprinos navedenom svakako daju mediji, kroz unaprjeđenje edukativnog medijskog programa kao i emitiranje emisija o štetnosti seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, te programi izobrazbe stručnjaka provedbom kojih se nadograđuje ranije stečeno znanje i stvaraju pretpostavke za daljnje sustavno, pravovremeno i učinkovito djelovanje. Dodatno, broj djece žrtava kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djece na internetu veći od ciljanog ukazuje na pozitivne pomake u prepoznavanju rizičnih situacija od strane djece te njihove prijave i/ili traženje pomoći odraslih osoba.

U odnosu na pokazatelj ishoda OI.02.10.37 *Broj kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta* čije su vrijednosti također veće od ciljanih ukazuje se na kontinuirane pomake u otkrivanju ovih teških kaznenih djela čemu svakako doprinos daju dodatni programi izobrazbe stručnjaka koji rade u ovom području. Pravovremeno prepoznavanje znakova spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta od neizmjerne je važnosti za učinkovito pružanje pomoći žrtvi te poduzimanje potrebnih mjera i radnji radi otkrivanja ovih kaznenih djela i, u konačnici, njihovog procesuiranja. Na navedeno ukazuje pokazatelj ishoda OI.02.14.80 *Udio osuđenih počinitelja seksualnih delikata u ukupnom broju optuženih počinitelja seksualnih delikata*, gdje se i dalje bilježi nešto veća vrijednost u odnosu na očekivanu (84,49% u odnosu na ciljnu vrijednost od 84%).

Konačno, no nikako manje važno područje je područje postizanja odvraćajućeg djelovanja kod počinitelja seksualnih delikata. Provođenjem niza aktivnosti stvaraju se pretpostavke razvoja svijesti počinitelja o štetnosti i neprihvatljivosti ovih oblika ponašanja posebice prema djeci, kao jednoj od najranjivijih kategorija društva. Budući da pokazatelj ishoda OI.02.14.81 *Udio osuđenih počinitelja uključenih u programe odvraćajućeg djelovanja za počinjenje novog djela u ukupnom broju osuđenih počinitelja seksualnih delikata* ukazuje na postignute vrijednosti koje su niže u odnosu na ciljne vrijednosti ističe se potreba daljnjeg sustavnog djelovanja u ovom području. Kao razlog nižih postignutih vrijednosti mogu se istaknuti već ranije obrazložena ograničenja vezana uz uključivanje počinitelja u posebne programe tretmana. Uvažavajući činjenicu da se tretmani provode grupno, u trajanju 3 - 10 mjeseci, kao otegotne okolnosti zbog kojih u provođenje posebnih programa tretmana nije moguće uključiti zatvorenike ističu se trajanje kazne, odnosno ostatka kazne zatvora nakon pravomoćnosti presude koje nije dovoljno za završetak programa ili činjenica da u zatvoru/kaznionici nema dovoljno zatvorenika počinitelja seksualnih delikata za formiranje male grupe u kojoj je moguće provesti tretman. Pri tom se ističe kako se posebni program psihosocijalnog tretmana počinitelja kaznenih djela seksualne prirode provodi samo u dvije kaznionice u Republici Hrvatskoj.

Dodatno, u području rada s počiniteljima važno je istaknuti otvorenje Centra za tretman s počiniteljima seksualnog nasilja nad djecom, u Klinici za psihijatriju Vrapče, koji je opremljen specijaliziranom opremom za objektivnije dijagnosticiranje psihoseksualnih poremećaja spolne sklonosti odraslih osoba prema djeci. Ujedno, provedenim specijaliziranim programima dodatne izobrazbe stvaraju se pretpostavke podizanja kvalitete rada stručnjaka za rad s počiniteljima seksualnih delikata u okviru zdravstvenog sustava.

Gledajući cjelokupno izvješće o provedbi Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja tijekom 2024. godine mogu se naglasiti primjetni pomaci u razvoju politike u ovom području. Uspjesima u provedbi svakako doprinos daje provođenje aktivnosti usmjerenih razvoju svijesti javnosti o štetnosti seksualnog nasilja nad pojedincem, ali i štetnosti koju isto ostavlja na cjelokupno društvo, kao i provođenje programa dodatnog usavršavanja stručnjaka svih nadležnih tijela što čini osnovu za unaprjeđenje pravovremenog i učinkovitog postupanja u otkrivanju i procesuiranju kaznenih djela seksualne prirode te pružanje visokokvalitetne i djelotvorne pomoći žrtvi.

U slijedećem razdoblju preporuča se nastaviti intenzivan stručni rad na provedbi svih mjera Nacionalnog plana, uvažavajući nužnost međuresorne suradnje svih državnih tijela, uz snažnu uključenost partnera u provedbi mjera, čime se dodatno može utjecati na razvoj prevencije seksualnih delikata, dodatno jačanje i podizanje kvalitete usluga pomoći i podrške žrtvama te intervencija prema počinitelju.